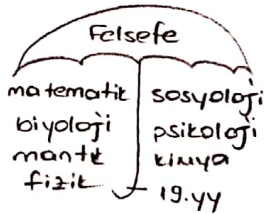

GELİŞİM PSİKOLOJİSİ

Psikoloji Nedir?

Organizmaların davranışlarını inceleyen pozitif bilim dalıdır.
 merkezi sinir sistemi gelişmiş canlılar
 içsel, dışsal
 bilimsel, ölçülebilir, tekrarlanabilir.

psyche - logos → ruh bilimi
 ruh akıl, bilim

Milâd : 1879 yılında Almanya'da Wilhelm Wundt ortaya çıkarmış.

Psikolojide Tartışmalar

1. Kalıtım mı, çevre mi etkili?
2. İnsan kişiliği duragan mı, değişken mi?
3. İnsan gelişimi sürekli mi, süreksiz mi?

✓ Kalıtım - Çevre Tartışması

<u>Kalıtım</u>	<u>Çevre</u>
insan davranışı	insan davranışı
kalıtım tarafından	çevre tarafından
belirlenir.	şekillendirilir.

$$\text{Gelişim} = \text{Kalıtım} \times \text{Çevre}$$

✓ İnsan gelişimi sürekli mi, süreksiz mi?

<u>Sürekli</u>	<u>Süreksiz</u>
insan gelişimi	insan gelişimi
bir anda	aşamalarla
olur.	ilerir.

✓ İnsan kişiliği duragan mı, değişken mi?

<u>Duraganlık</u>	<u>Değişim</u>
insan kişiliği	insan kişiliği
sabit ve	dinamik bir yapıdır
değişmezdir.	ve mütavaziyen
	değişir.

Ekoller

1. Yapısalcılık (Strüktüralizm) (1879)

- * Wilhelm Wundt ve E.B. Titchener
- * Zihnin yapılarını ya da zihnin öğelerini incelediler (bellek, duygu, bilinc.)
- * Atomcu anlayışı savunurlar. (Tek tek) (Parçalayarak)
- * Zihni tek tek parçalarına bölerek incelediler.
- * Zihnin ne olduğunu tanımlamak isterler.
- * Zihin nedir?
- * İçebakış yöntemini kullanırlar. (Topları atarken ne hissettin?)
- * Bilinc. ve bilinc. süreçlerine odaklandılar.

2. İşlevselcilik (Fonksiyonalizm) (1900)

- * William James ve John Dewey tarafından
- * Zihnin ne olduğunu bilmek bize fayda sağlamaz.
- * Zihin ne işe yarar?
- * Zihnin fonksiyonu, bireyin çevreye uyumunu sağlamaktır.
- * İçe bakış ve gözlem yöntemini kullanırlar.

3. Olgunlaşma Kuramı (1920)

- * Arnold Gessel
 - * İnsan davranışını belirleyen temel faktör kalıttır.
 - * Düşünme
 - * Hissetme
 - * Bireysel farklılık
- } Olgunlaşma kalıtım
- * İlk gelişim normu tablosunu ortaya koyan kişidir.

4. Davranışçılık (Bihevyonizm) (1930)

- * John Watson, Ivan Petrovitch Pavlov, E.R. Guthrie, E.L. Thorndike, Skinner, Hull
- * Ruh bilimi değil Davranış bilimi = Psikoloji diye savundular.
- * Sadece gözlenebilen ve ölçülebilen davranışlara odaklandılar.
- * Çevre, organizmayı belirler.

- * Tabula - Rasa kavramını benimsemişlerdir.
- ↳ Temel ilke olarak benimsemişlerdir.
- * Doğuştan hiçbir şey getirilmez, yaşantı yoluyla kazanılır.
- * Organizma pasiftir.
- * Deney-gözlem yöntemi kullanılmaktadır.
- * Davranış, uyarıcı - tepki arasındaki her şeydir.
- * Atomcu anlayışı savunurlar.

5. Psikodinamik (Psikanalizm) Kuram (1930)

- * Sigmund Freud, Ericson, Adler, Jung,orney, Anna Freud
- * Topografik Anlayış, Yapısal Anlayış

Bilinç	id
Bilinç öncesi	Eg
Bilinç dışı	Süperego
- * Hayatı, 0-6 yaş arasında yaşananlar yönlendiriyor.
- * 0-6 yaş arasında yaşananlar özel yöntemler ile (telkin, terapi, hipnoz, rüya yorumları, serbest çağrışım) bilinçe çıkarılır.

6. Gestalt Kuramı (Bütüncül) (1945)

- * Koffka, Wertheimer, Levin, Köhler
- * İnsan zihni her zaman tam olmak ister.
- * Bütün, parçaların toplamından daha fazladır, daha anlamlı ve daha değerlidir.
- * Motor anlayışa sahiptirler.
- * Algı çalışmalarıyla ön plana çıktılar

7. Hümanizm (İnsancıl, Fenomenolojik) Kuram (1950)

- * Maslow, Rager.
- * İnsan değerlidir, biriciktir, özeldir.
- * Anlama, dinleme, empati

8. Bilişsel / Cognitif Kuram (1970)

- * Piaget, Vygotsky, Bruner
- * insanın bilişsel yönüne ağırlık vermişlerdir.
- * U - Organizma - T ilişkisini temele alırlar.
- * Öğrenme sürecinde organizma aktiftir.

9. Ekolojik Kuram

- * Bronfenbrenner
- * Bir çocuğun eğitimi tüm toplumun görevidir.
- * Bronfenbrenner, çevresel sistemlerin gelişimi etkilediğini savunmuştur.
- * Beş temel çevresel sistem bulunur;

- Mikrosistem
- Mezosistem
- Egzosistem
- Makrosistem
- Kronosistem

10. Etolojik Kuram

- * Konrad Lorenz
- * insan gelişiminin biyolojik temellere dayandığını ve evrimsel bakıstan etkilendiğini savunur.
- * Ördekler, doğduktan sonra hareketli canlılara bağlanırlar. (Basmalama)

11. Biyolojik Kuram

- * Adolph Mayer
- * insan gelişimini etkileyen temel faktör hormonlardır.

12. Nörobiyolojik / Nörofizyolojik Kuram

- * Donald Olding Hebb
- * Beynin işleyiş yapısı analiz edilirse, insan davranışına yön verilebilir.

13. Kùltürler Arası Yaklaşım

* Sosyal yapıların, toplumsal özelliklerin ve her toplumun benimsediği kùltürün bireyin gelişimini etkilediğini savunur.

14. Eklektik Kuram

- * mükemmel kuram yoktur.
- * Her kuramın olumlu ve olumsuz yönleri olabilir.
- * Her kuramın iyi yönleri alındığında insan gelişimi konusunda daha doğru analizler yapılabilir. Farklılıklar görülebilir.

Psikolojinin Alt Dalları

Klinik Psikoloji

Normalde sapma gösteren davranışların tanı ve tedavisi üzerine çalışır.

Danışmanlık Psikolojisi

Normal bireylerde görülen geçici rahatsızlıklardır.

Eğitim Psikolojisi

- Gelişim Psikolojisi : insan gelişimini doğum öncesi dönemden, ölüme kadar inceler.
- Öğrenme Psikolojisi: öğrenme süreçleri ve öğrenme teorileri üzerine odaklanır.

Sosyal Psikoloji

Birey-grup arasındaki ilişkiyi inceler.

Çalışma Psikolojisi (Endüstriyel Psikoloji)

İş verimliliği, performans yönetimi, iş motivasyonu, işe alım vb.

Spor Psikolojisi

Politik Psikoloji

Adalet Psikolojisi

Din Psikolojisi

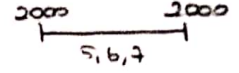
Siddet - Suç Psikolojisi

Gelişim Psikolojisi ve Yöntemler

1. Gelişimsel Yöntemler

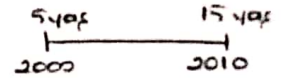
a. Enlemsel / Kesitsel

- * Farklı yaş gruplarının aynı zaman diliminde incelenmesi
- * 5, 6, 7 yaş gruplarının 2000 yılında incelenmesi
- * Tek çalışmada veri toplamak

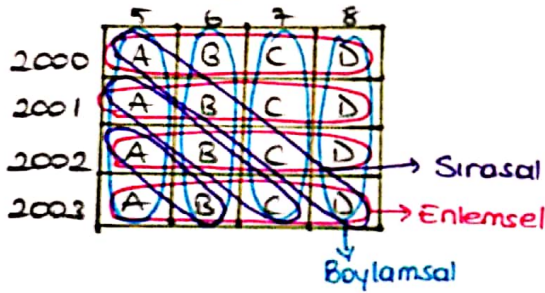
b. Boylamsal

- * Aynı yaş grubunun farklı zaman diliminde incelenmesi
- * Sadece 5 yaş grubundakileri 10 yıl boyunca incelemek

c. Sırasal

- * Farklı yaş gruplarının farklı zaman diliminde incelenmesi
- * 5, 6, 7 yaş gruplarının 2000'den 2010'a kadar incelenmesi

2. Korelasyonel (İstatistikî) Yöntemler

- * İki değişken arasındaki ilişkinin yönünü ve miktarını inceler.
- * Neden-sonuç hakkında bilgi vermez.
- * Korelasyon değerleri her zaman -1.00 ile $+1.00$ arasında yer alır.

a. Pozitif Korelasyon

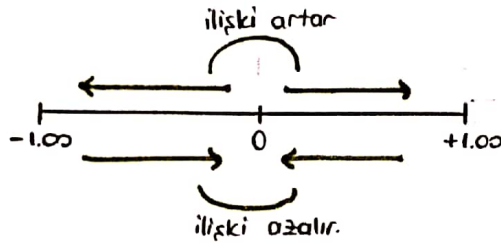
Değişkenlerden biri artıyorsa diğeri de artar, biri azalıyorsa diğeri de azalır. (Motivasyon artarsa başarı artar)

b. Negatif Korelasyon

Değişkenlerden biri artıyorken diğeri de azalır.
(Kaygın artarsa başarın düşer.)

c. Nötr Korelasyon

iki değişken arasında, tanımlanan bir ilişki yok.
(Sarışın olmak, zeki olmaktır diyemeyiz.)

3. Deneyssel Yöntemler

Deney, tasarlanmış, kurgulanmış, koşulları önceden belirlenmiş ve araştırmanın duruma müdahale ettiği yöntemlerdir.

Deney → Hepsi

Denek → A grubu ve B grubu

Deney grubu → A grubu

Kontrol grubu → B grubu

Değişken → Uyku ve dikkat

Bağımsız değişken → Uyku → Her çalışmada etkisi incelenen değişken (NEDEN)

Bağımlı değişken → Dikkat → Etkilenen değişken (SONUÇ)

Ara Değişken

Uykunun - Dikkat üzerindeki etkisi

(A)	(B)
KRİTER VAR!	KRİTER YOK!

SONUÇ: A

Deney grubu: Araştırmacının sonuçlarını değiştirir.

Kontrol grubu: Araştırmacının kıyaslaması için var.

Ara değişken: Araştırmacının doğrudan müdahale edemediği ama araştırmayı etkilemesi muhtemel olan değişkenler

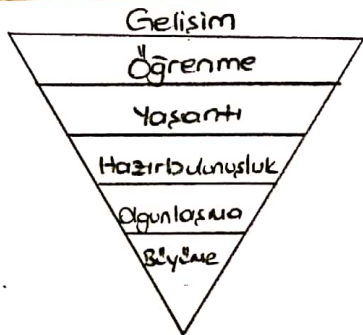
4. Betimsel (Tasviri) Yöntemler

- * Olayın fotoğrafını çeken yöntemlerdir.
- * Konu hakkında bize fikir verir.
- * Gözlem: Olayı olduğu gibi incelemek → sistematik → doğal
- * Test Yöntemi: Hali hazırda var olan yöntem (Başarı testi, zeka testi)
- * Anket Yöntemi: Testler bize bugün hakkında, anketler yarın hakkında bilgi verir.
- * Mülakat Yöntemi: Yüz yüze görüşme (temel kriter güven!)
- * Vaka (Olay) İncelemesi: Bir kişiyi derinlemesine veya etraflıca incelemek
- * Biyografi Yöntemi: Kişinin bulunduğu yaştan geriye doğru bütün hayat hikâyesinin öğrenilmesi
- * Meta-Analiz Yöntemi: Çalışma üzerine çalışma yapmak

Gelişim Psikolojisi Temel Kavramlar

Gelişimi Etkileyen Faktörler

1. Temel Kavramlar

a. Gelişim

+

→

Her gelişim, bir değişimdir.
Her değişim, bir gelişim değildir.

b. Değişim

+

-

↔

c. Büyüme

Boy artması
Kilo artması
Hacim artması
Beyin capının artması

Fiziksel (Nicel)

4. Olgunlaşma

- * Bir işi fizyolojik, psikomotor ve zihinsel olarak yapabilecek düzeye gelmektir.
- * Organizmanın kas, sinir olarak gelişmesi!
- * Olgunlaşmanın temelinde kalıtım vardır.
- * Olgunlaşma; çevreden, öğrenmeden ve yaşantılardan nispeten bağımsızdır.
- * Öğrenme, çevre ve yaşantılar → olgunlaşmanın seyrini ve sırasını asla değiştirmez!
SADECE HIZINI ETKİLER!
- * Ö: ikizlerden birine kalem tutmayı öğretip, diğerine öğretmemek
Yazmayı, kalem tutmayı öğrenen çocuk daha önce kavrar.

5. Hazırbulunuşluk

- * Öğrenmeye hazır olmaktır.
- * Büyüme + Olgunlaşma + ilgi
İstek
Önöğrenme
Ön bilgi
Güdüleme
Genel Sağlık Durumu
- * Ör: Araba kullanmaya istek duymak
- * Hazırbulunuşluk → Pratik ve alıştırmalar

6. Yaşantı

- * Tekrarlar ve deneyimler
- * Yaşantılar sürekli hâle gelirse → ÖĞRENME
- * Çevrenin birey üzerine bıraktığı her şeydir.

7. Öğrenme

- * Nispeten kalıcı izli tüm yaşantılara → ÖĞRENME
Birey, bir işi kendi başına yapabilir

II. Gelişimi Etkileyen Faktörler

{ Kalıtım
Gevre
Zaman }

a. Kalıtım: Doğuştan gelen potansiyelin alt ve üst sınırlarını belirler.

Kalıtım $\left(\begin{array}{c} 140 \\ x \\ x \\ 90 \end{array} \right)$ Gevre

Gelişim = Kalıtım x Gevre

Genozom: 23 çiftin 1 çifti cinsiyeti belirler.

Otozom: Kalon 22 çift vücut özelliklerini belirler.

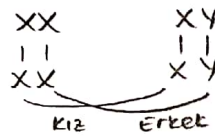
Genotip: Tüm kalıtsal özellikler

Fenotip: Kalıtımın dışardan gözlenen boyutu

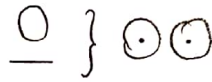
Hipomorfizm: Her zaman kalıtsal bir anormallik olduğunu gösterir.

Mutasyon: Genetik farklılaşma

Cinsiyetin Belirlenmesi: Anne Baba

İkizlik Halleri: a) Tek Yumurta / Özdeş

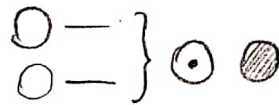

Genetik yapıları birbirinin aynısıdır.

b) Yarı Özdeş

c) Çift Yumurta

Normal kardeşler kadar birbirine benzer.

Korelasyon değerleri birbirine yakın ise → KALITIM 'dan } etkilenir.
uzak ise → GEVRE 'den }

b. ÇevreDoğum Öncesi (280 G'n)

- * Annenin ruhsal durumu
- * Annenin sağlık durumu
- * Beslenme
- * Akutaba euliliği
- * Kan uyusmazlığı
- * Radyasyon
- * Alınan kimyasallar
- * Alkol, sigara vb.
- * Çoklu gebelik

Soruda; Hamileliği boyunca (Çevre)

Hamileliğin ilk 3 ayında (Kritik Dönem)

Doğum Sırası

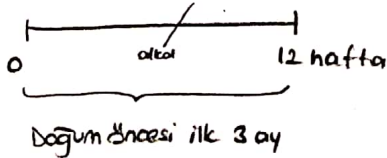
- * Perinatal Anoksiya
- * (Bebğin oksijensiz kalması)
- * Kordon dolanması
- * Ters gelme
- * Bebeğin başının basınca
- * Maruz kalması
- * Forseps, Vakum
- * Uzun masa doğumları
- * Sezaryan
- * Suni Sancı
- * Prematüre
- * Düşük Doğum Kilosu

Doğum Sonrası

- * Aile
- * Kardeş sırası
- * Sosyoekonomik düzey
- * Kültür
- * İnanclar
- * Değerler
- * Okul
- * Arkadaşlar.

c. ZamanKritik Dönem

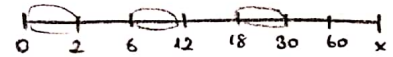
- * Gelişime en açık ve en uygun sabit zaman dilimleri
- * Temelinde olgunlaşma vardır.
- * Gelişim ve olgunlaşmanın hızlandığı dönemde çevre etkisi daha fazla hissedilir.

Tarihsel Zaman

- * Sosyal bir olayın insan gelişimini etkilemesidir.
- * (Van Depremi'nden sonra çocukların ölü insan resimleri çizmeleri)

Bölük Etkisi

- * Bölük: yaş, zaman dilimi

- * Yaşanan bir olayın bir bölük farklı, diğerini farklı etkilemesidir. (Kuşaklar arasındaki fark)

Gelişimin İlkeleri

1. Gelişim kalıtım ve çevrenin ortak etkileşiminin ürünüdür.
2. Gelişim, bir bütündür.
 - ↳ Gelişim alanları birbirini etkiliyorsa!
3. Gelişim sürekli ve aşamalar halinde ilerler.
 - ↳ Gelişim dönemleri birbirini etkiliyorsa!
 - ↳ Freud, Piaget, Ericson, Havighurst
4. Gelişimde bireysel farklılıklar vardır.
5. Gelişim, nöbetleşe devam eder.
6. Gelişim, baştan ayağa doğrudur.
7. Gelişim, içten dışa doğrudur. (organlar)
8. Gelişim, genelden özele doğrudur. (önce kaba motor kaslar, sonra ince motor kaslar)
9. Gelişimin hızı her yaşta aynı değildir.
10. Gelişimde kritik dönemler vardır.
11. Gelişim, yordanabilir bir sıra izler.

Gelişim Görevleri, Robert Havighurst (1970)

Gelişim Görevlerini Etkileyen Faktörler

1. Olgunlaşma
2. Toplumsal Beceriler
3. Kişisel idealler

0-2 Yaş (Bebeklik)

- * yürümeyi öğrenme
- * konuşmayı öğrenme
- * Katı yiyecekleri yiyebilme
- * Diş çıkarma
- * Düşünmenin başlangıcı
- * İlk deneme-yanılma öğrenmeler
- * İlk kavram gelişimi
- * Dışkı kontrolü
- * İlk sosyalleşme
- * Nabız ve kan basıncının normalleşmesi

2-6 Yaş (İlkçocukluk / Okul öncesi / Oyun çağı)

- * Özbakım becerisini kazanma
- * Tuvalet alışkanlığı edinme
- * Cinsiyetinin farkına varma
- * Cinsel kimlik kazanma
- * Cinsiyeti teşhir etmemek (Cinsel gösterişsizlik)
- * İlkel zaman algısı
- * Doğru ve yanlış ayırt edebilme
- * Okuma yazmaya hazırlık
- * Sayı saymaya hazırlık

6-12 Yaş (Son Çocukluk / İkinci Çocukluk)

- * Okuma-yazma öğrenme
- * Sayılarla uğraşabilme yeteneği
- * Başarma duygusunu hissetme
- * Kendini değerli hissetmek
- * Olumlu benlik algısı oluşturma
- * Sorumluluk verildiğinde kişisel bağımsızlığı ulaştırmak
- * Ahlak ve vicdan gelişimi
- * Toplumsal rollerin farkına varma

12-18 Ergenlik

- * Beden imgesine uyum
- * Kimlik bunalımı yaşamak ve kendine has diğerlerinden farklı orijinal kimlik edinme
- * Doğru meslek seçimi yapma
- * Duygusal bağımsızlık kazanma (aileyle çatışarak sonucunda sağlıklı birey olmak)
- * Kendine has fikir, değer, inanç, ideoloji ve ahlak sistemi geliştirme
- * Toplumsal konularda istekli olmak
- * Karşı cinse yönelim
- * Evliliğe veya çocuk sahibi olmaya hazırlık

18-30 Yaş (Genç Yetişkinlik)

- * Eş seçimi
- * Çocuk sahibi olma
- * Meslekte kararlılık
- * Ekonomik bağımsızlığı elde etmek
- * Vatandaşlık bilincinin oluşması
- * Dostluk kazanmak
- * Her iki cinste sağlıklı ve olgun iletişim kurmak
- * Hayat planı yapmak

30-60 Yaş (Yetişkinlik)

- * Eşe uyum sağlamak
- * Ailenin devamlılığını sağlamak (aile birliğini korumak)
- * Çocukların sorumluluğunu üstlenmek
- * Meslekte kariyer
- * Ekonomik bağımsızlığı sürdürmek
- * Üretmek
- * Çocuk yetiştirmek
- * İnsan yetiştirmek
- * Yeni kuşaklara rehberlik etmek
- * Sosyal sorumluluk almak

60-... Yaş (Yaşlılık)

- * Yaşam kayıplarına uyum
- * Eşin kaybına uyum
- * Azalan fiziksel güce uyum sağlamak
- * Azalan maddi güce uyum sağlamak
- * Kendiyle barışık olmak (Ego bütünlüğü kazanmak)
- * Akran iletişimi
- * Bilgelik kazanma

Fiziksel ve Psikomotor Gelişim

Fiziksel Gelişim: Boy, kilo olarak gelişimi ifade eder.

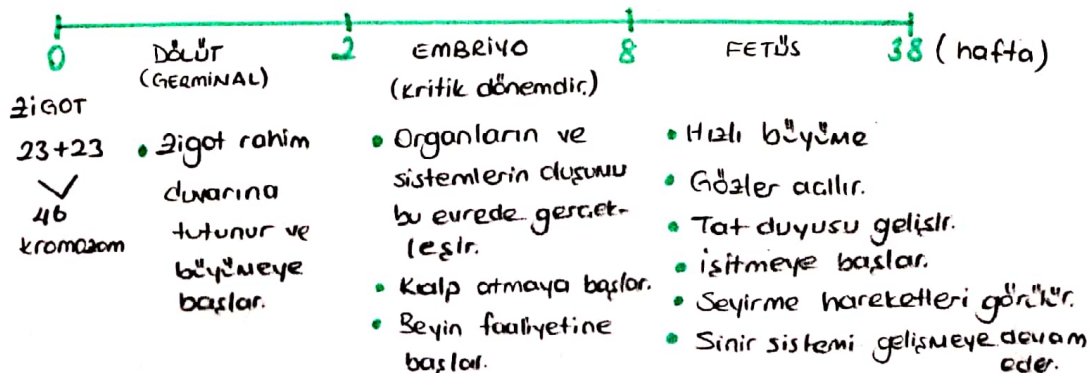
Psikomotor Gelişim: Kas ve hareket sistemi

(Devinimsel Gelişim) → Kaba motor → hoplama, zıplama, bisiklete binme

→ İnce motor → makasla bağdı kesmek, boyama yapmak

1. Doğum Öncesi Dönem

insan gelişiminin en hızlı olduğu ilk dönem!

Bebeklik Dönemi (0-2 Yaş)

	<u>0 YAŞ</u>	<u>2 YAŞ</u>
*Boy	→ 48-53 cm	85-89 cm
*Ağırlık	→ 2600-3400 g	9-9,5 kg
*Uyku	→ Günde 17 saat uyku	
*Görsel tercih	→ (Fantaz) İlk 10 gün annelerinin yüzüne odaklanırlar. Yüz ve ses arasında ilişki kurarlar.	

Bebeklerde Derinlik Algısı:

6 aylık bebeklerde yapılan bir deneyde yarısı kumaşla kaplı cam bir masada cam bölmenin olduğu yere geçmemişler.

*Bebeklerde işitme

*Bebeklerde koku

*Bebeklerde tat duygusu

- *Bebeklerde motor gelişim → 1 ay → sırtüstü yattığında aenesini kaldırabiliyor mu?
 3 ay → bir şey uzatıldığında ellerini, kollarını uzatabiliyor mu?
 4 ay → destekle oturabilir.
 5-6 ay → emekleme, tutunarak kalkmak isteyebilir.
 7 ay → desteksiz oturabilir.
 11 ay → ayağa kalkabilir.
 15 ay → yarımsız yürüyebilir.

İlk Gocukluk Dönemi (2-6 Yaş)Fiziksel Gelişim

	<u>2 YAŞ</u>	<u>6 YAŞ</u>
*Boy	85-89 cm	105-117 cm
*Ağırlık	9,5 kg	12-14
*Büyüme hızı	nispeten yavaştır.	

Psikomotor Gelişim

- *Kaba motor kaslar gelişmiştir.
 *İnce motor kaslar yetersizdir.

Son Gocukluk (6-12 Yaş)Fiziksel Gelişim

- *9-10 yaşına kadar kız ve erkeklerde büyüme hızı birbirine paraleldir. Ancak, 9-10 yaşından sonra kızlar daha hızlı büyür, erkekler normal seyrinde büyümeye devam eder.

Psikomotor Gelişim

- *Kaba motor kaslarla birlikte ince motor kaslar da kullanılmaya başlar.

Ergenlik Dönemi

- * İnsan gelişiminin en hızlı olduğu "çocuk" ve son dönemdir.
- * Hızlı büyüme
- * Ergen sakarlığı
- * 18 yaş itibarıyla ince motor kas gelişiminin tamamlanması
- * Cinsel olgunlaşma yaşanır.

Ergenlik	ERKEN	GEÇ
KIZ	—	+
ERKEK	+	—

} Kişiliği etkiler, bilişsel gelişimi etkilemez.

Erişlik (Puberte)

- * Ergenliğe girmeden önceki 1 yıllık dönem
- * Fiziksel değişim
- * Sakal, tüylenme, yağlanma
- * İkincil Cinsiyet Özellikleri!

Ergenlik (Adölesan)

- * Ergenlik, cinsel olgunlaşma başlar.
- * Fizyolojik değişim
- * Üreme organlarının gelişimi, Üreme faaliyetinin başlaması
- * Birincil Cinsiyet Özellikleri

Ergenlik Sorunları

- * Anorexia Nervosa (Bir deri bir kemik kalma, iştah kaybı)
- * Bulimia Nervosa (Çok yer ama yediğini çıkartır / Manken hastalığı)
- * Tinekomaşi (Erkeklerde göğüs büyümesi)
- * Obezite
- * Alkol, sigara ve madde bağımlılığı
- * Saldırganlık, şiddet

Refleksler

Babinski: Ayak parmaklarını yelpaze gibi açmaktır.

Plantar / Palmer: Yakalama

Moro: İrkilme

Tonik Boyun: Sağ kolunu gerdiyse karşıdaki sol bacağına girmesi

Kinee Jert: Diz koparışı

Emme / Sucking: Emme yeteneği

Stepping: Adımlama

Swimming: Yüzme

Rooting: Arama

Babkin: Keskin ısı tutukluğunda gecici körlük

Bilisel Gelişim (Zihinsel / Cognitive)

Jean Piaget

Dönemler

1. Duyusal-motor
2. İşlem öncesi
3. Somut işlemler
4. Soyut işlemler

Temel Kavramlar

1. Olgunlaşma → Zihinsel
2. Yaşantı → Deneyimler ve somut yaşantı
3. Toplumsal / Kültürel Aktörün - Sosyal
4. Örgütlenme
5. Dengeleme

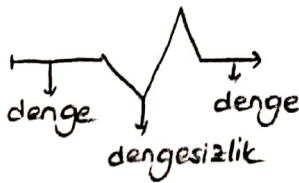
} fonksiyonel değişmezler
↓
doğru tüm insanlarda
görülen özellikler

Örgütlenme (Organizasyon)

- * Zihinsel organizasyon!
- * Doğru her insan etrafındaki uyarrıları zihnine taşır ve zihninde organize eder.
- * Birden fazla şeyi bir araya getiriyorsa → cevap ÖRGÜTLENME'dir.
- Ö: Kralice Arı → Kraliçenin taşı + Arı

Dengeleme (Adaptasyon)

- * Sürekli dengede olan bir zihin öğrenmeye açık değildir.
- * Öğrenmenin oluşabilmesi için zihnen dengesizlik yaşamak gerekir.

↓ Denge
↓ Adaptasyon
↓ Yeni Durum
↓ Dengesizlik
↓ Tekrar Denge

Amerikanın başkanı New York
diyen çocuk oynan devam
ediyorsa bu → DENGEDİR.

Fonksiyonel Değişmezler

- * Doğru gelen
- * Her bireyde aynı şekilde bilisel olarak var olan yetlerdir.
 - ↳ Örgütlenme (Organizasyon)
 - ↳ Dengeleme (Adaptasyon)

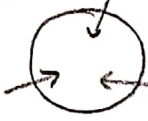
Zekâ: Bireyin çevreye uyum sağlamasıdır.

ADAPTASYON

Öğrenme / Asimilasyon

- * Bireyin yeni durumu kendisinde var olan şemalarda açıklamasıdır.
- * Şema değişmez, şema genişler. Doğru da olabilir, yanlış da olabilir.

Öz:

Zebra'yı gördüğünde zebra'ya da at demesi

Uyumsama / Uyum Kurma (Akomodasyon, Düzenleme)

- * Bireyin, yeni durumu kendisinde var olan şemalarda açıklayamadığında yeni bir şema açmasıdır.
- * Yeni bir şema açılır.

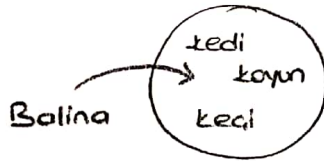
Öz:

Atı farklı zebra'yı farklı tanımlamasıdır.

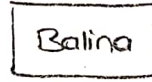
Şema (Bilişsel Yapı)

- * Bilginin etrafını saran sınırlar
- * Yaşa bağlı olarak değişir.

Memeli hayvanlar

Öğrenme

Suda yaşayan memeli hayvanlar

Uyumsama

Uçan memeli hayvanlar

Uyumsama

Öz: Köye ilk defa giden çocuğun koyunlara köpek demesi → Öğrenme
Temel'in iskelete insan kılağı demesi → Öğrenme
Andımız'daki büyükleri saymak kısmını sayı saymak olarak açıklaması → Öğrenme

! Öğrenme = Genelleme
(Gelişim) (öğrenme)

Benzer ve aynı olanları bir araya getirmek

! Uyumsama = Ayırt Etme
(Gelişim) (öğrenme)

Farklılıkları birbirinden ayırmaktır.

SORU KÖKÜ'nde

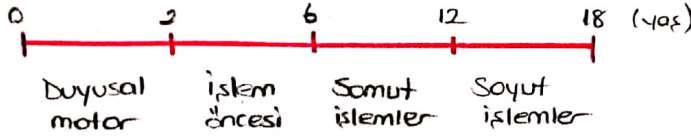
Piaget varsa
↓

Öğrenme
Uyumsama

Piaget
↓

Genelleme
Ayırt etme

PIAGET VE DÖNEMLER

1. Duyusal-Motor Dönem (0-2 Yaş)

* Dış dünyanın duyu organları ve hareket kabiliyeti ile algılandığı dönemdir.

Duyusal-Motor Dönemin Alt Evreleri;

✓ 0-1 Ay Basit Refleksler: Yaşamın ilk yapılandırılması
Emme arama gibi refleksler

✓ 1-4 Ay İlk Alışkanlıklar ve Birincil Döngüsel Tepkiler:

- İlk olarak rastlantısaldır.
- Odak noktası bebğin bedenidir.

✓ 4-8 Ay İkincil Döngüsel Tepkiler:

- Kendi bedenine yönelik ilginin ötesine geçer.
- Nesne yönelimi söz konusudur.

✓ 8-12 Ay İkincil Döngüsel Tepkilerin ve Şemaların Eşgüdümlemesi

- Görme ve dokunmanın eşgüdümlemesidir.
- Amaca yönelik davranışlar söz konusudur.
- Nesneleri hareket ettirme gibi

✓ 12-18 Ay Üçüncü Döngüsel Tepkiler

- Nesnelerin pek çok özelliğine göre zihinsel dengesizlik yaşanır.
- Yeni davranışlar keşfedilir.

✓ 18-24 Ay Şemaların içselleştirilmesi

- Bebekler basit sembolleri ve kavramları geliştirir.
- Kalıcı zihinsel tasarımları oluşturur.

Duyusal-Motor Dönemin Özellikleri

1. İlk Şemalar Olarak Refleksler

Basit refleksler, insan zihni dünyaya bomboş gelir.

2. Reflekslerden İstemli Hareketlere Geçiş.

0 yaş → %100 Refleks

2 yaş → %100 İstemli Hareket

3. Döngüsel / Devresel Tepkiler

Birincil Döngüsel Tepkiler (1-4 Ay)

İkincil Döngüsel Tepkiler (4-8 Ay)

İkincil Döngüsel Tepkiler ile Şemaların Eşgüdümü (8-12 Ay)

Üçüncül Döngüsel Tepkiler (12-18 Ay)

4. Kendini Dış Dünyadan Ayırt Etme (Doğadan Ayrışma) (1-4 Ay)

Çocuğun kendi varlığının farkına varması

5. Pasif Beklenti (1-4 Ay)

Bir nesne ortadan kaybolduğunda, çocuğun nesnenin kaybolduğu yöne doğru sabit bir şekilde bakmasıdır.

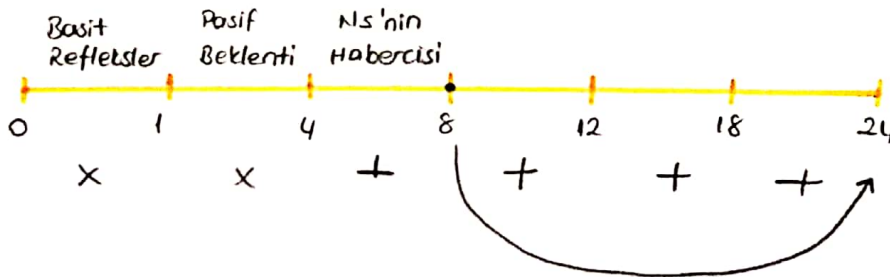
6. A Değil B Hatası

- I. (A) (B) Saklanan herhangi bir nesneyi ilk saklandığı
II. (A) (B) yerde araması
↑

7. Nesne Sürekliliği / Devamlılığı

Bir nesne, ortada olmasa bile o nesnenin hâlâ var olduğunu bilmektir.
8. ayda başlar.

Belleğin geliştiğinin göstergesidir.

8. Ses Buluşması (1-4 Ay)

Bebeklerin ağlayan bebek sesi duyduklarında bu sesi taklit etmeleridir.

9. Taklit (6. Ay)

Davranışları birebir kopya etmektir.

10. Ertelenmiş Taklit (12. Ay)

Çocuk dışardan gelen uyarıcıyı alır, zihninde tutar ve o an değil başka bir zaman diliminde o davranışı ortaya koyar.

Bellek birikiminin göstergesidir.

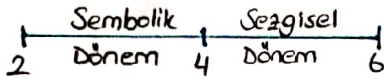
11. İlk Deneme Yanılma Öğrenmeler.

Duyuşsal motor dönemde başlar

12. İlk Kavram Gelişimi

Duyuşsal motor dönemde başlar.

İşlem Öncesi Dönem

✓ Dil gelişimi başlar ✓ Mantıksız düşünme başlar. (Özelden özele)

✓ Gocuğun kavram ✓ Akıl yürütme gelişimi artar.

Genel Özellikleri: Dış dünyanın hayallerle ve mantıksız ele alındığı dönemdir.

1. Odaklanma Problemi (Odaktan Uzaklaşmama)

* Gocuğun iki durumu bir araya getirememesi ya da olayların sadece tek bir yönünü hatırlamasıdır.

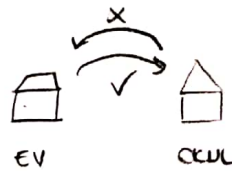
- Önce sağa bak (görüntü gitti) sola baktı (görüntü gitti) sağa baktı (akılda kaldı)
- Benim babaannem, senin anneannen

en son olan

2. Tersine Geviremezlik

* 1'den 10'a kadar sayar.

10'dan 1'e doğru sayamaz.

3. Egosentrizm (Benmerkezcilik)

* Gocuğun, herkesin kendisi gibi düşündüğünü zannetmesi eğilimidir.

- Ben prasa sevmiyorum, kimse prasa sevmez ki...

* Olayların sebebi olarak kendini görüyorsa!

- Annemle babam benim yüzümden boşandı.

4. Monolog

*Çocuğun yaptığı eylemleri dışarıdan sesli bir şekilde tekrar etmesidir.

5. Kolektif Monolog (Ortak = Toplu Monolog)

*Altın gün

*Çocukların karşılıklı konuşuyor gibi görünseler bile aslında birbirlerinden tamamen bağımsız konuşurlar.

6. Paralel Oyun

→

→

Kesismeyen etkinlikler

*Çocukların, birlikte oynuyor gibi görünseler bile aslında tamamen birbirlerinden bağımsız etkinlikte bulunmalarıdır.

7. Sembolik Oyun

*Öyleymiş gibi yapmak

*Gubuk krakeri sigara gibi ağıza almak

8. Sihirli Düşünme Yetkinliği (Büyüsel Düşünme)

*Çocukların hayal ile gerçeği birbirinden ayırmasıdır.

a. Animizm (Canlandırıcılık)

• Canlı bir şeyin cansız, cansız bir şeyin ise canlı olarak algılanmasıdır.

b. Hayali Arkadaş

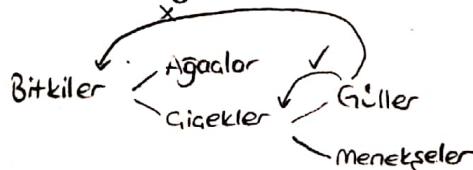
• 3-6 yaş

c. Yapaycılık (Artifikalizm)

• Sadece doğa olayları ile ilgilidir. Doğadaki olayların başkaları tarafından yapıldığını düşünmektir. (karın nasıl yağdığını, babam havadan pamuk atıyor diye açıklaması)

9. Parça Bütün ilişkisi kuramama (Hiyerarşik Örgütlenme Yokluğu) (Sınıf içirme)

*Çocuğun parçayı ilgili bütüne aktaramamasıdır.

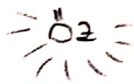
Ankara'yı Türkiye'den saymaması

10. Tek Yönlü Sıralama

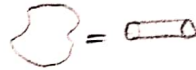
* Çocuklar tek bir kumuta veya özelliğe göre sıralama yaparken; birden fazla özellik olduğunda sıralama yapamazlar.

11. Korunum Kazanamamak

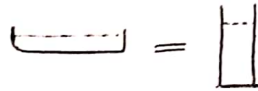
* Korunum; bir şeyin öz. değişmedikten sonra yan özellikleri değişse bile o şeyin hâlâ aynı kaldığı veya kendisi olduğunu bilmektir.

Korunum

7 YAŞ
a) madde

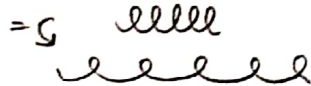
b) Miktar

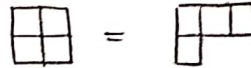
c) Sayı

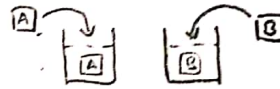
d) Uzunluk

11-12 YAŞ
e) Alan

f) Hacim

→ işlem öncesi dönem-
dekiler farklı,
somut işlemler dön-
mindekiler aynı
dır.

İşlem Öncesi Dönemde Neden Korunum Yok?

a) Özdeşlik : $A \rightarrow A$
Bir şey ne ise odur.

b) Gecişlilik : $a > b$ $a > c$
 $b > c$

c) Ödünleme/Telafi: Bir yerdeki eksiklik başka bir yerdeki fazlalıkla telafi edilir.

12. Dolaylı Gerçeği Kavrayamama

*

Önce sarı

Sonra kırmızı

13. Dönüşümsel Düşünememe

* Dönüşümsel düşünme; geçmiş, bugün ve gelecek zaman arasında bağlantı ve ilişki kurmaktır

DÜN BUGÜN YARIN

* Biz oraya yarın gitmiştik ya!

14. İşaretsel İşlev (Semi-yotik - Simgesel İşlev)

2 yaş 6 yaş
50 kelime 20.000 kelime

(2 yaş)
Biberon
mama

(6 yaş)
Biberon
süt, su, çay, plastik

15. Özelden Özele Akıl Yürütme

Akıl Yürütme

Tümevarım x_1 x_2 x_3

...

 x Özelden Özele $x \rightarrow y$ Tümdengelim x x_1 x_2 x_3

...

Ör

Gezmeye gitmek

Özel durum

sinema

Özel durum

← →
- katı, saptanlı
- anlamı dar
- yanlış akıl yürütme

Ör

- notebook

- defter

- book

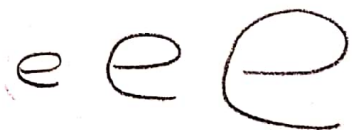
- ter

Ör

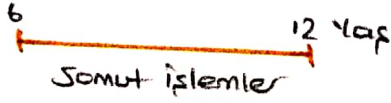
Bir sayfa A harfi yap
ama sayfaya kocaman A
harfi yapıyor.

Ör

Büyük e yap

Somut İşlemler Dönemi

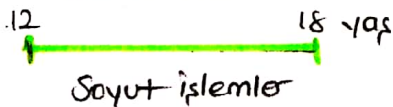
- * Somut düşünür.
- * Tümevarımsal düşünme başlar.
- * Yöparak- yasayarak öğrenir.
- * mecaz ve atasözleri gibi soyut ifadeleri anlayamaz veya somut olarak algılar.

İşlem Öncesi

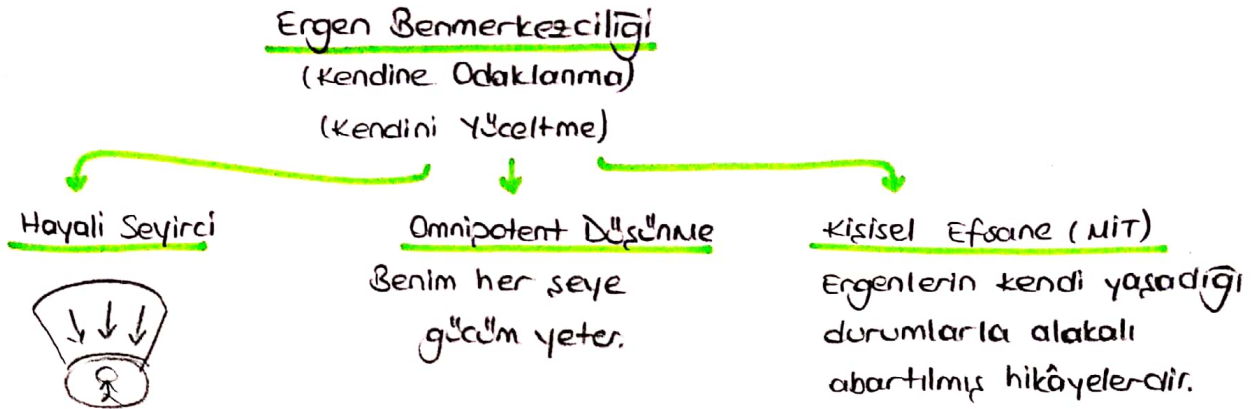
Somut İşlemler

Odaktan uzaklaşamama	→	Odaktan uzaklaşma
Tersine çeviremem	→	Tersine çevirme
Egocentrizm	→	Benmerkezciliğin dağılması
Konum kazanamama	→	Konumu kazanımı
Monolog	→	Sosyal konuşma, toplumsallaşmış dil
Paralel oyun	→	Kurallı, iletişimli, grup oyunları
Tek yönlü sınıflama	→	Çok yönlü sınıflama / sıralama
Parça bütün ilişkisi kuramama	→	Parça bütün ilişkisi kurma
Mantık dışı düşünme	→	Mantıklı düşünme
Dolaylı gerçeği kavrayamama	→	Dolaylı gerçeği kavrama
Sihirli, düşsel düşünme	→	Gerçekçi düşünme, çıkarsanmış gerçeklik
İlkel zaman algısı	→	Dönüşümsel düşünme
Özelden özele akıl yürütme	→	Özelden özele akıl yürütme, tümevarım

Soyut İşlemler Dönemi

- * Tümevarımsal ve tümdengelimsel düşünme baskındır.
- * Soyut düşünür.
- * Soyut kavramları anlar.
- * mecaz ve atasözlerini anlar.
- * Kendine has fikir, değer, inanca, ideoloji ve inanca sistemi geliştirir.
- * Ergen benmerkezciliği görülür.

Ergenlikte Olusan Düşünme Becerileri

1. Hipotetik / Varsayımsal Düşünme

- * Ortada olmayan bir durumu, varmış gibi kurgulamaktır.
- "Eğer böyle olsaydı..."

2. Kombinasyonel / Birleştirici Düşünme

- * Ortada seçenekler vardır ve seçenekler üzerinden düşünme yapılır.

3. Göreceli / Esnek Düşünme

- * Sana göre, bana göre...

4. Analitik Düşünme

- * Bilimsel düşünme yoludur.

5. Analogik Düşünme

- * Benzetme yaparak düşünme yoludur.
- * Bilinmeyen bir durumu, bilinen bir duruma benzeterek açıklamaktır.

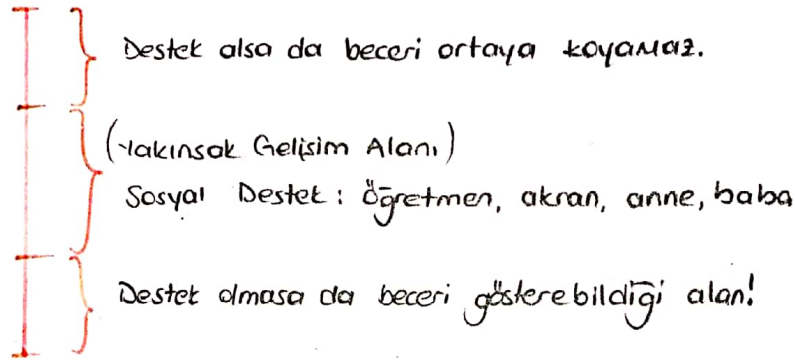
6. Metabilisşel Düşünme

- * Düşünmeyi düşünmek, öğrenmeyi öğrenmektir.
- * Kişinin nasıl öğrendiğinin ve nasıl başarılı olduğunu farkına varmasıdır.

Vygotsky ve Sosyal Biliş Kuramı

- * İnsan doğduğu andan itibaren sosyal bir varlıktır.
- * Öğrenme bireysel bir süreç değil, kuşaktır.
- * Vygotsky'nin en önemli katkısı ; Yakınsak Gelişim Alanı kuramıdır.
(zone of proximal development)
gelişime açık olan
- * Çocukların kendi başlarına yapamadıkları işleri, sosyal destek alarak yapabilir hâle gelmeleridir.

Vygotsky ve Yakınsak Gelişim Alanı

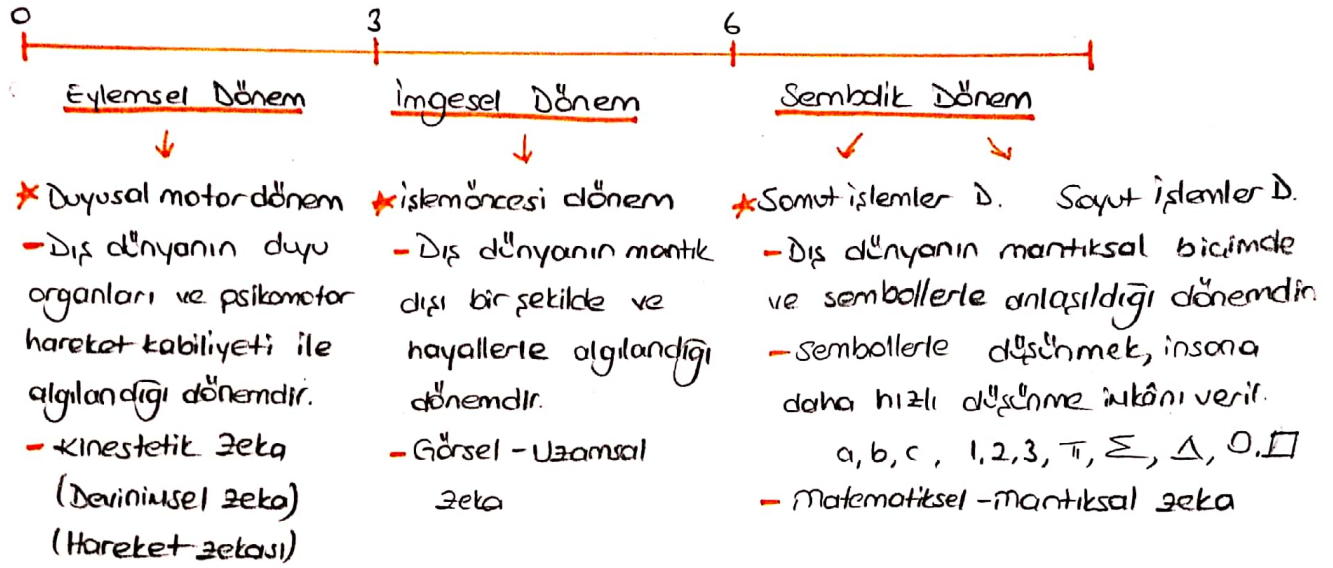
Vygotsky ve Yapı İskelesi → Dijital oyunlar (candy crush gibi)

inşaat iskelesi ne işe yarar?

1. Önce sağlamlaştır.
2. Destegini yavaş yavaş çek.
3. Bırak kendi yapsın. → içselleştirme

PIAGET	VYGOTSKY
Bilişsel gelişimin temelinde olgunlaşma vardır.	Bilişsel gelişimin temelinde sosyal çevre vardır.
Öğrenme, bilişsel ve psikolojik bir süreçtir.	Öğrenme kuşaktır. (Birlikte öğrenme)
Düşünce, dilli belirler.	Dil, düşünmeyi belirler.
2-6 yaş → monolog 6+ yaş → sosyal konuşma	0-2 yaş → sosyal konuşma 2-6 yaş → monolog 6+ yaş → içsel konuşma

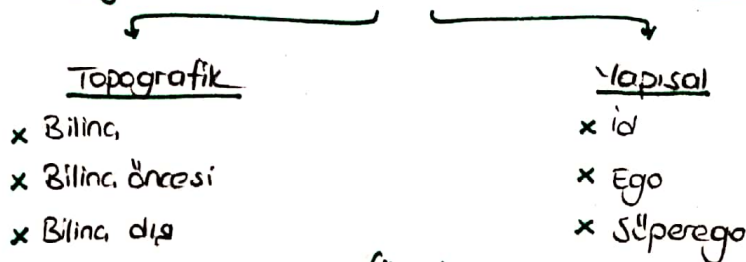
Bruner ve Bilişsel Gelişim Kuramı

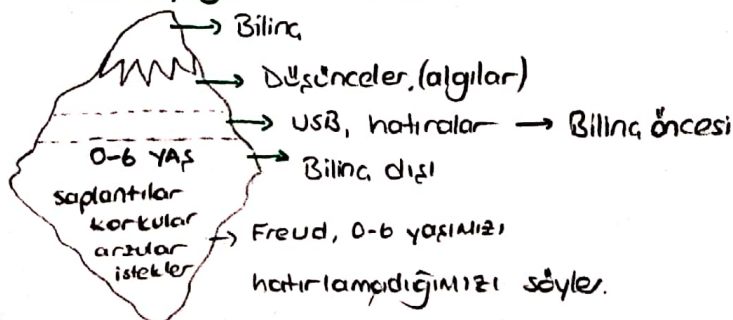
Kişilik Gelişimi

- * Sigmund Freud / Psikoseksüel Kişilik Kuramı
- * Eric Ericson / Psikososyal Kişilik Kuramı
- * Bowlby, Ainsworth / Bebeklerde Bağlanma
- * Horowitz / Yetişkinlikte Bağlanma
- * Sandra Bem / Cinsiyet Roller Kuramı
- * Anne Baba Tutumları
- * Denetim Odağı

Sigmund Freud / Psikoseksüel Kişilik Kuramı

Freud ve Topografik Anlayış

İd

- ✓ İlkel Benlik
- Alt Benlik
- ✓ Doğuştan gelir.
- Biyolojik, dürtü
- ↙ ↘
- Yaşam (Eros) (Libido)
- Ölüm (Thanatos)
- Saldırganlık
- Cinsellik
- ✓ "Haz" ilkesine göre hareket eder.

Ego

- ✓ Benlik
- ✓ Sonradan kazanılır.
- ✓ Gerçeklik ilkesine göre hareket eder.
- ✓ Denge kurar.
- Arabulucudur.
- mantıklıdır.

Süperego

- ✓ Üst Benlik
- ✓ Sonradan kazanılır.
- ✓ İdeallere göre hareket eder.
- ✓ Kişiliğin, ahlaki, vicdan, kural boyutunu temsil eder.

Freud ve Dönemler1. Oral Dönem (0-1,5 Yaş)

- * İd'in haz bölgesi ağız ve çevresidir.
- * Bebek emme ve yutmadan keyif alır.
- * Anne sütü önemlidir.

Az / Çok

• Oral Alıcı	• Oral Saldırgan
Pasif Kişilik	Kişilik
<u>maçoşist</u>	<u>Sadist</u>
• Tırnak yemek,	• Dedikodu yapmak,
• parmak emmek,	• hakaret etmek
alkol sigara	

2. Anal Dönem (1,5 - 3 Yaş)

- * İd'in haz bölgesi anüs ve çevresidir.
- * Çocuk bu dönemde dışkısını tutmaktan ve bırakmaktan keyif alır.
- * Tuvalet eğitimi önemlidir.

KATI

Biriktirmek
Aşırı düzenlilik
Titizlik
Cimrilik

RAHAT

Savruk
Rahat
Gevşek

- ANAL TUTUCU KİŞİLİK
- ANAL TUTUCU OLMAYAN KİŞİLİK

3. Fallik Dönem (3-6 Yaş) → KRİTİK DÖNEM

- * id'in haz bölgesi ilme organları veya genital bölgedir.
- * Cinsiyet farkları anlaşılır.
- * Çocuklar cinsel kimlik kazanır.
- * Ödipal karmaşa; kız çocuğun babaya → Elektra
erkek çocuğun anneye → Dedipus
hayran olmasıdır.

Dedipus

- Erkek, anneye hayranlık duyuyor ama babadan korkuyor
- Erkekler, kastrasyon anksiyetesi
yani iğdis, hadım edilme korkusu
- Bu durumda erkek, babayla özdeşim kuruyor.

Elektra

- Kız, babaya hayranlık duyuyor ama anneden korkuyor.
- Kızlar, hemcinslere yönelik kıskançlık
- Bu durumda kız, anneye özdeşim kuruyor.

4. Latent Dönem (Latens, Gizli) (6-12 Yaş)

- * Fırtına öncesi sessizlik
- * Okula başlanılan dönemdir.
- * Dönemde önemli olan başarı duygusunu hissetmektir.
- * Hemcinslere yakınlık ortaya çıkar.

5. Genital Dönem (12-18 Yaş)

- * Fırtına ve stres
- * karşı cinse yönelim
- * Duygusal bağımsızlık yaşanması

Freud ve Çatışmalar1. Yaklaşma - Yaklaşma

iki yemek arasında kararsız kalmak
iki ayakkabı arasında kararsız kalmak

2. Yaklaşma - Kacınma

yemek yemek istemek ama kilo almayı istenmemek

3. Kacınma - Kacınma

iki olumsuz durum arasında kararsız kalıp gerginleşmek

Psikolojik Yaklaşımlar

Freud ve Savunma Mekanizmaları

1. Mantığa Bürünme	11. Hayal kurma	21. İntrojeksiyon
2. Garpıtma	12. Ödönleme	22. Antisipasyon
3. Yansıtırna	13. Özdeşim kurma	23. Bedenselleştirme
4. Entelektüelleştirme	14. Karşıt Tepki Geliştirme	24. Mizah
5. Dissallastırma	15. Yer Değiştirme	25. Çözölme
6. Bastırma	16. İdealleştirme	26. Kettenme
7. Yadsırna	17. İlkel idealleştirme	27. Duygusal Soyutlanma
8. Gerileme	18. Yapma- bazma	28. Yüceltme
9. Saplantı	19. Çilecilik	
10. Polyanncılık	20. Ögeçilik	

* Farkına varmadan yapılır.

* Bilinçli değildir.

* İd ile süperego arasındaki çatışmayı gidermek için ego tarafından yönetilir.

* Normal ve sağlıklı tüm bireyler tarafından kullanılır.

* Aşırı kullanımı, kişide psikoza giden bir süreci başlatır.

1. Mantığa Bürünme (Bahane Bulma, Neden Bulma, Rasyonalizasyon)

- Kişinin rahatsız olduğu bir durumu akla yakın gerçeklerle açıklamasıdır.

2. Garpıtma

- Kişinin rahatsız olduğu durumu mantıksız ve absürd gerekçelerle açıklamasıdır.
- İşine geldiği gibi açıklamak (Ö: Ben sarıya olduğum için hoca bana düşük not verdi)

3. Yansıtırna (Projeksiyon)

- Kişinin kendisinde var olan bir durumu başkalarına aktarmasıdır. (Kişiyi)
- Bende yok, onda var. (Ben hiç dedikodu yapmam ama herkes yapıyor.)

4. Entelektüelleştirme (Dışselleştirme)

- Kişinin rahatsız olduğu durumu bilimsel ve akademik terimlerle açıklamasıdır.
- Ö: Sevgililer günü kapitalizmin bir oyunu

5. Dissallastırma

- Kader, kismet
- Ö: Ben elimden geleni yaptım.

6. Bastırma (Unutma)

- Kişinin rahatsız olduğu duruma farkına varmadan bilincinden uzaklaştırılmasıdır.
Ö: Sürmesi

7. Yadsıma (İnkâr)

- Kişinin rahatsız olduğu durumu inkâr etmesi veya kabullenememesidir.

8. Gerileme (Regresyon)

- Kişinin bulunduğu yaş diliminden geriye doğru özellikler göstermesidir.
- Ö: 20 yaşındaki kızın sevgilisiyle bebek gibi konuşması
Bir insanın canı sıkıldığında uyurken cenin gibi uyumak

9. Saplantı (Fiksasyon)

- Kişinin bir davranışı kendini bildi bileli ortaya koymasındır.
- Kroniktir ve uzun sürelidir.
- Ö: Sürekli tırnak yemek

10. Polyannacılık (Tatlı-Limon)

- Her duruma iyi tarafından bakmaktır.

11. Hayal Kurma (Düşleştirme/Gündüz Düşleri/Fantazi)

- Kişinin, arzu ve isteklere ulaşamadığında hayaller ve rüyalar ile doyumu sağlamasıdır.
- Aç tavuğun kendini buğday ambarında zannetmesidir.

12. Ödünleme (Telafi Etme)

- Bir yerdeki azlığın, başka bir yerdeki fazlalıkla telafi edilmesidir.

13. Özdeşim Kurma (Özdeşleşme)

- Başkasına öykünmektir. veya başkası gibi olma isteği
Babası doktor olan çocuğun ben de doktor olacağımı demesi
Lisedeki kızların mankenlere benzemeye çalışması

14. Karşıt Tepki Geliştirme (Zıt Tepki Geliştirme)

- İkiyüzlülük, maske takmak

15. Yer / Yön Değiştirme

- Öfkeyi başka birinden veya esyadan çıkarmak!

16. İdealleştirme

- Bir insanı yere göğe sığdıramamaktır

17. İlkel İdealleştirme

- Kişinin kendi bireysel menfaatlerine göre bir duruma ya ok ya da kara demesi (iyi veya kötü)

18. Yapma - Bozma

- Kişinin hatalı bir davranış yaptığında bu davranışı telafi etme çabasıdır.
- Temelinde suçluluk vardır.

19. Gülecilik (Asetizm, Zahitlik)

- Kişinin mütemadiyen yas hâlinde olması ve keyif veren şeylerden kendisini uzak tutmasıdır.

20. Öğecilik (Diğergamlık)

- Kişinin hiçbir menfaat beklemeden kendisini başkalarına adanmasıdır.
- Kadınlar, anneler, öğretmenler

21. İntrojesiyon

- içe alma, içselleştirme
- Yamyamlar

22. Antisipasyon

- Olumlu beklenti oluşturma

2016 - KPSS 2017 - ✓

23. Bedenselleştirme (Organlaştırma, Somatizasyon, Dönüştürme)

- Kişinin yaşadığı gerginlikleri veya stresi bedenine hastalık olarak aktarmasıdır.

24. Mizah (Humour)

- Kişinin yaşadığı gerginliği şakaya vurması veya karikatürize etmesidir.
- En yapıcı mekanizmalardan biridir.

25. Gözülme

- Kişinin bir anlığına yapacağı şeyi hatırlayamamasıdır.

26. Ketlenme (Şoka Girmek)

- Ölüm haberi aldığında bayılmak gibi.

27. Duygusal Soyutlanma (izolasyon)

- Kişinin, duyguları yokmuşçasına davranmasıdır.
- "Erkekler ağlamaz!"

28. Yüceltme

- id
- ↙ ↘
- Cinsellik Saldırganlık
- İnsan doğası kötüdür.
 - Kişinin, toplum tarafından onaylanmayan dürtülerin toplum tarafından onaylanır hâle getirilmesidir.

Ölüm korkusu olan bir insanın para biriktirmesi ?

CEVAP?

BASTIRMA mı?

(unutma)

Kişinin rahatsız olduğu duruma farkına varmadan bilincinden uzaklaştırılmaktadır.

YADSIMA mı?

(inkar)

Kişi durumun farkındadır, ancak kabul etmek istemez. Reddeder.

ERIC ERICSON PSIKOSOSYAL KİŞİLİK KURAMI

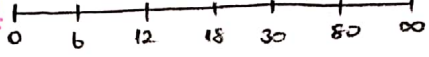
- * Modern Psikanalizm akımı içinde yer alır.
- * Ericson'a göre insan kişiliğini etkileyen temel faktör "sosyal çevre" dir.
- * Epigenetik anlayışı savunur. (olgunlaşma + çevre)

FREUD

- * Kuramda her dönemde bir saplanma oluşur.
- * Telafi yoktur.
- * Deterministtir. (çok katı)
- *

- * İnsan kişiliğini etkileyen temel faktör doğuştan gelen biyolojik dürtülerdir (cinsellik, saldırganlık)

ERICSON

- * Kuramında saplanma kavramına yer yoktur, onun yerine dönemde aşılması gereken kriz/bunalımlardan bahsedilir.
- * Telafi vardır.
- * Esnek tir.
- *

- * İnsan kişiliğini etkileyen temel faktör çevredir.

Ericson ve Psikososyal Kişilik Dönemleri

1. Temel Güvene Karşı Güvensizlik (0-1,5 Yaş)

- * Çevre : Anne (bakıcı)
- * Çocuğa sunulan bakım ve tutarlılık
- * Olumlu : Hayata ve insanlara güven duymak (Optimist) (iyimser)
Geleceğe pozitif bakmak
- * Olumsuz : Hayata ve insanlara güvenmemek (Pesimist) (kötümser)
Geleceğe kararsız bakmak

2. Özerkliğe Karşı Kuşku/Utanç/Şüphce (1,5-3 Yaş)

- * Bağımsızlık
- * Yetişkin yardımı reddedilir.
- * Çevre : Anne, baba, bakıcı
- * Olumlu : Bağımsızlık
İçsel denetim kazanma (Kendi davranışlarını kontrol etme yeteneği)
Başkalarına bağımlı olmadan hareket edebilme yeteneği (özyönetim)
- * Olumsuz : Başkalarına bağımlılık
Dış denetim kazanma
Kendi kararlarını alamama
Kendi yeteneklerinden şüphce etme

3. Girişimcilğe Karşı Suçluluk (3-6 Yaş)

- * Etkinlik / oyun
- * Yetişkin yardımını kabul eden
- * Çevre: Anne, baba, bakıcı
- * Olumlu: Liderlik
 - Organizasyon yeteneği
 - Bir işi başlatma ve devam ettirme yeteneği
 - Girişimci, sosyal birey
 - Dışa dönük
 - İletişim güçlü
- * Olumsuz: Kendini suçlama

4. Başarıya Karşı Aşâğılık Duygusu (Yetersizlik) (6-12 Yaş)

- * Çevre: Öğretmen
- * Başarma Duygusu (Okul Başarısı)
- * Olumlu: Çalışkanlık
 - Takdir duygusu kazanma
 - Başardığını hissetme
 - kendini değerli hissetme (Olumlu benlik algısı)
- * Olumsuzluk: Başarısızlık
 - Takdir duygusunu kazanamamak
 - kendini değersiz ve yetersiz görmek (Olumsuz Benlik Algısı)

↓ sorudo!
akademik başarı
ödev, ders başarı
karsa

5. Kimlik Kazanmaya Karşı Rol Karmaşası (12-18 Yaş)

- * Çevre: Arkadaşlar
- * Ben kimim?
- * Kimlik bunalımı
 - İyi
 - Kişinin kendini aradığının göstergesidir.
- * Kimlik karmaşası
 - kötü
 - Kişinin kendini bulamadığının göstergesidir.
- * Olumlu: Kendine has ve diğerlerinden farklı, orijinal kimlik edinme
 - Doğru meslek seçimi
 - Duygusal bağımsızlık (birey)
 - Aileyle çatışmak
 - kendine has fikir, değer, geliştirme
- * Olumsuz: Orijinal kimlik edineme
 - Kimlik bunalımı yaşama
 - Kimlik ve roller arasında karmaşa
 - Doğru meslek seçememe

6. Yakınlığa Karşı Yalnızlık, Yalıtılmışlık (18-30 Yaş)

- * Gevre: Eş, arkadaşlar, iş geuresi
- * Nostluk kazanma
- * Olumlu: Eş seçimi
 - Her iki cinsle sağlıklı ve olgun iletişim kurmak
 - Meslekte kararlılık
 - Ekonomik bağımsızlığı elde etmek
 - Hayat planı yapmak
- * Olumsuz: Kendini herkesten ve her şeyden soyutlama

7. Üretkenliğe Karşı Durgunluk (Verimsizlik) (30-60 Yaş)

- * Gevre: Eş, çocuk, tanıdıklar, iş geuresi
- * Üretmek
- * Olumlu: İnsan yetiştirme
 - Yeni kuşaklara rehberlik etmek
 - Çocuk yetiştirmek
 - Hobi edinme
 - Ekonomik bağımsızlığı devam ettirme
 - Meslekte kariyer
- * Olumsuz: Kendini işe yaramaz hissetme

8. Benlik Bütünlüğüne Karşı Umutsuzluk (60+)

- * Gevre: Tüm insanlık
- * Ego Bütünlüğü / Kendi ile barışık olmak
- * Olumlu: Hayat muhasebesini sağlıklı atlatmış olmak
 - Yaşam kayıplarına uyum sağlama
 - Ego bütünlüğü
- * Olumsuz: Keşkeler
 - Pişmanlıklar

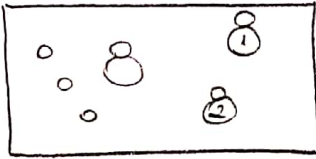
Marcia ve Kimlik Topolojisi Kuramı

Kimlik	Analiz	Karar	
Başarılı	+	+ Kendisi	→ Üst
İpotekli	-	+ Başkaları	→ alt
Gölge	+	+ Başkaları	→ alt
Ertelenmiş (Moratoryum)	+	- Erteleme	→ Üst
Dağınık	-	-	→ alt

Ters (Negatif, zıt) kimlik → baba imam, çocuk ateist

Bağlanma Kuramları1. Bebeklik (Bowlby, Ainsworth)Güvenli Bağlanma

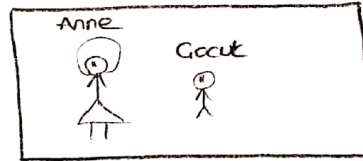
1. Güvenli

Yavru Maymun Deneyi

Güvensiz Kaygılı Bağlanma

2. Çelişkili, kararsız, kuşkululu, dirençli, ikircikli
3. Kaçınan, kaçınmalı
4. Yönlü belirsiz (örgütlenmiş) (MACE)

Yabancı Ortam Deneyi (18-24 Aylık)

2. Yetişkinlik (Horowitz)

1. Güvenli (+, +)

2. Kayıtsız (+, -)

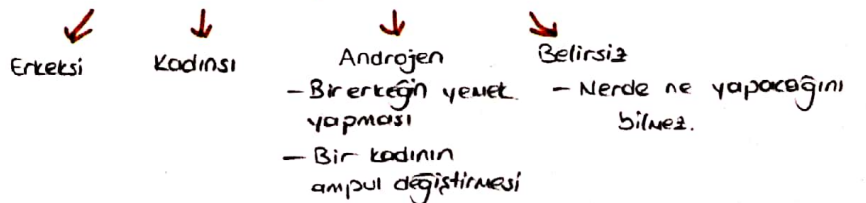
3. Saplantılı (-, +)

4. Korkulu (-, -)

↓ ↓
Ben Başkaları

Anne Baba Tutumları

1. Otoriter, Yetkici, Baskıcı
2. Aşırı hoşgörülü, izin verici
3. Aşırı koruyucu
4. Tutorsuz
5. İlgisiz; ihmalkâr
6. Reddedici
7. Mükemmeliyetçi, Yetkinci
8. Demokratik

Sandra Ben - Cinsiyet Rollerı Kavramı

Toplumsal / Sosyal Gelişim

Bireyin diğerleriyle olan ilişkisini ifade eden durumlara toplumsal gelişim denir.

Sosyal Yönelim

İnsanların sosyal ilgisidir.

Sosyal / Toplumsal Referans

Diğerlerinin sosyal / duygusal ipuçlarını okuma

Duygu ve Duygunun Gelişimi

Duygu diğer insanlarla kurulan ve bireysel deneyimlerle şekillenen içsel süreçtir.

İnsan Gelişiminde Erken Duygular

Temel Duygular

- * Şaşkınlık
- * Kızgınlık
- * Sevinç
- * Korku
- * İlgi
- * "Bahtı"
- * Nefret

Özbilinç Duyguları

- "Ben Duygusu"
- * Empati
- * Kıskançlık
- * Utanç
- * Mahcubiyet
- * Gurur
- * Suçluluk

Bebeklerde Duyguların İfadesi

Bebeklerde Ağlama

1. Temel Ağlama → Açlık, susuzluk vb.
2. Kızgınlık Ağlaması → Ses telleri
3. Acı Ağlama → Ani, uzun, yüksek sesli ağlama

Bebeklerde Gülümseme

1. Refleksif → 0-1 Ay → Refleks, hareket
2. Sosyal → 1 Ay sonrası

Bebeklerde Korku

Yabancıları gördüklerinde

Mizacı

Bir insan mizacı nasıl kazanır?

Mizacın Temelleri

- * Biyolojik temeller
- * Cinsiyet
- * Anabakan tutumu
- * Uyum iyiliği

Mizacın Sınıflandırılması

- * Kelay Gocuk → Uyumlu, Dışa dönük
- * Zor Gocuk → Sık sık ağlar, memnuniyetsiz
- * Yavaş Hareket Eden Gocuk → Kendi davranış hızında davranırlar.

Kagan ve Mizacı Sınıflandırması

Dışadönüklük	Olumsuz Duygusallık	Gaba Harcayarak Kontrol
• Olumlu beklenti • Yeni yaşantılara açılı	- Agresif - Sık ağlar - Düzensiz alışkanlıklar (Engellenmiş çocuklar)	Davranışları üzerinde denetim kurma

BENLİK GELİŞİMİ

Hümanizm/İnsancıl Kuram (Fenomenolojik Kuram)

- * Abraham Maslow
- * Carl Roger
- ✓ İnsan biriciktir.
- ✓ İnsan değerlidir.
- ✓ İnsan öznedir.

Özel yaşantıları biricikliği

Karşı Olduğu Kuramlar

1. Davranışçılık
2. Psikanalizm

Yakın Olduğu Kuramlar

1. Gestalt
2. Bilişsel / Cognitive
3. Varoluşçuluk / Egzistansiyalizm

Abraham Maslow

Carl Roger

(Danışan merkezli kuram / Danışandan hız alan kuram)

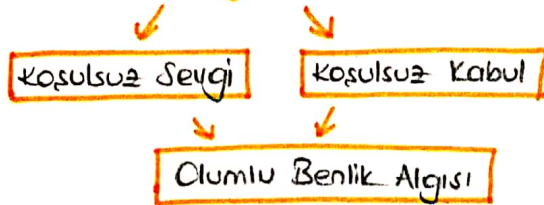
Kuramı öğrenci merkezlidir.

Özellikle benlik çalışmalarını ile ilgilenmiştir.

Ya olduğun gibi görün, ya da göründüğün gibi

Benlik Algısı

AHLAK GELİŞİMİ

- * Jean Piaget % 70
- * Lawrence Kohlberg % 100
- * Carol Gilligan % 0
- * Sigmund Freud % 0

Jean Piaget ve Ahlak Gelişimi

- * Bilişsel gelişim ile ahlak gelişimi birbirine paraleldir.
- * Dönemler birbirini sırasıyla takip eder.
- * Bir dönem yaşanmadan diğerine geçilmez.

1. Ahlâk Öncesi Dönemi (0-6 Yaş)

- * Ahlâk gelişimi yoktur.
- * Egosentriktir.
- * Kuralların farkında değildir.
- * Sadece doğru ve yanlış ayırt eder.
- * Davranışları değerlendirirken hasarın büyüklüğüne ve sonuca bakar.
- * Niyetler dikkate alınmaz!

2. Ahlâki Gerçekçilik / Heteronom Ahlâk / Dışa Bağımlı Ahlâk (6-10 Yaş)

- * Kuralların farkını varılır.
- * Kurallar sabit, değişmez ve herkes için geçerlidir.
- * Kurallar sorgulanmadan kabul edilir.
- * Kuralların dışını aşıla cıkılmaz.
- * Kural ihlâli mutlaka cezayı gerektirir.
- * Davranış değerlendirirken hasarın büyüklüğüne ve sonuca bakılır.
- * Niyetler dikkate alınmaz!

3. Ahlâki Özerklik / Göreceli Ahlâk / Otonom Ahlâk (10+ Yaş)

- * Kurallar artık sabit ve değişmez değildir.
- * Kurallar esneyebilir.
- * Kendine has bir ahlâk sistemi ortaya koyar.
- * Göreceli ahlâk benimsenir.
- * Davranışın sonucuna değil, niyete bakılır.
- * Niyetler dikkate alınır!

Lawrence Kohlberg

1. Gelenek Öncesi Dönem (4-9 Yaş) → iDİtaat - Ceza

- * Bireysel menfaat ön planda
- * Önemli olan ceza almak/alınmak
- * Eğer, kişinin ceza alma ihtimali varsa kurallara itaat eder.
- * Eğer kişi ceza almayacaksa kuralları ihlâl eder.
- * Niyetler dikkate alınmaz.
- * Cezayı gözde alırlar.
- * Ö: kopya hazırlayıp, gözetmen var diye kopya çekmek

Saf Çıkarıcı (Araçsal ilişkiler/Pazar yerli Ahlakı)

- * Bireysel menfaat ön plandadır ancak ilk defa başka insanların da menfaati olduğunun farkına varılır ve karşılıklılık ilişkisi içinde kurallar ihlâl edilir. (Sen beni gör, ben de seni görüyüm)
- * Kişi, kâr, zarar mantığı güder.
- * Eğer menfaati alacağı cezadan fazlaysa kuralları ihlâl eder.
- * Cezayı gözde alırlar.

2. Geleneksel Dönem (9-14 Yaş) → SÜPEREGOİyi Çocuk Eğilimi(Kisilerarası Uyum)

- * Bireyin değil grubun menfaati önplanda
- * Kişi, grupta onaylanmak ve gruptan dışlanmamak adına grubun çıkarlarına uyum sağlar
- * Grup → aile, öğretmen, tanıdık, arkadaş
- * Manevi menfaat (sosyal onay) vardır.
- * Ö: "Aşiret istedi diye öldürdüm."

Bantada tanıdığını öne almak

Kanun - Düzen

- * Birey ya da grup değil, yasalar her şeyin üzerindedir. (Sözlü - Yazılı Kurallar)
- * Kuralların dışına asla çıkmaz.
- * Kuralları ihlâl edenler ceza görmelidir.
- * Kurallar, herkes için geçerlidir.
- * Görev tanımı dışında asla çıkmazlar.
- * Ö: "Töre böyle, o yüzden öldürdüm."

3. Gelenek Ötesi Dönem (14+ Yaş) → EGOSosyal Sözleşme

- * Kurallar artık değişebilir.
- * Toplumsal consensus (uzlaşma) ile esnetilebilir.
- * Eğer bir kural toplum menfaatine uygun değilse o kural mutlaka değişmelidir.
- * Sivil toplum çalışmaları

Evrensel Ahlâk

- * Artık yasalar değil insan yaşamı her şeyin üzerindedir.
- * Temel yaşam hakları (adalet, özgürlük, eşitlik) her durumda güvence altına alınmalıdır.
- * Allah rızası için namaz kılmak!

Carol Gilligan

- Bencillik
- Fedakârlık
- Ahlâk Sevgisi

Freud

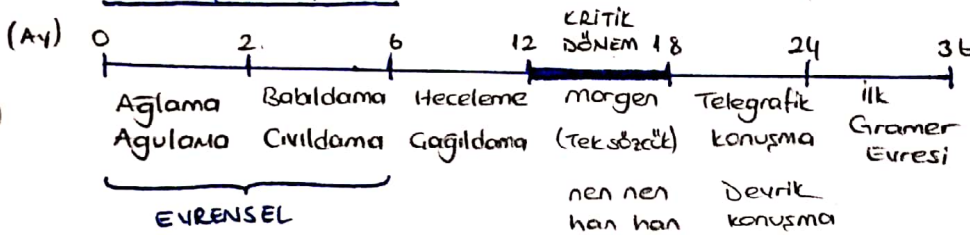
- 3-6 yaş arasında ahlâk gelişimi başlar.

Dil Gelişimi

Dil Gelişimini Etkileyen Faktörler

- * Algılaşma
- * Cinsiyet
- * Aile
- * Kültür
- * İkizlik hâli

Dil Gelişim Evreleri

Dil Gelişim Kuramları

1. Davranışçı Kuramlar

- * Edimsel koşullanma yoluyla dili kazanmaktır.
- * Ödül / ceza

T_{ba-ba-ba} → U_{alkış}

2. Sosyal Öğrenme Kuramı (Albert Bandura)

- * insanlar dili model alma yoluyla kazanırlar.
- * Heceleme döneminde
↓
ağız, şive

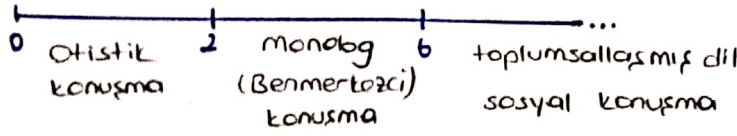
3. Psikolingüistik Kuram (Biyolojik-bogustancı) (Noam Chomsky)

- * insanlar doğuştan dili kazanma aygıtıyla dünyaya gelin
Algılaşma + Çevre

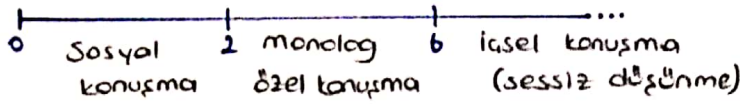
Dil yapısı { → Yüzeysel yapı → dilin gramer boyutu
{ → Derin yapı → dilin anlamı

4. Jean Piaget ve Dil

- * Bilişsel gelişim ile dil gelişimi birbirine paraleldir.

5. Vygotsky ve Dil

6. Sapir - Worf Hipotezi

- * Dil, düşüncüyü belirler.
- * "Dilimin sınırları, dünyanın sınırlarıdır." → L. Wittgenstein

Dil Gelişimi Kavramları

1. Alıcı Dil

- * Çocukların konuşulan dili anlama yeteneğidir.
- * İlk önce insanda alıcı dil ortaya çıkar.

2. İfade Edici Dil

- * Çocukların anladıkları dili eyleme dökmesidir.

3. Asırı Kurallastırma

- * Normalde tek bir yere uygulanması gereken kuralın doğru veya yanlış her yerde kullanılmasıdır.

Simit - ci ✓
berber - ci X

çikolata - lı ✓
sade - li X

4. Eksik Kurallastırma

- * Her yere uygulanması gereken bir kuralın sadece tek bir durumda sınırlandırılmasıdır.
- * Öazelden özele akıl yürütme
Sadece ablaya saygı duyması

5. Yanstıcı Konuşma

- * Kişinin karşısındaki insana iğini dökmesidir.

6. Morfen → Yapı Bilgisi

Fonem → Ses Bilgisi

Semantik → Anlam Bilgisi

Sentaks → Söz sırası

Pragmatik → Dilin işlevselliği (Dilin kullanımı)